ZENBAT BURU AINBAT ABURU

PIO BAROJA-REN IZENA DONOSTIAKO KARRIKA BATI?

Egun batzuek dirala, Jose Maria Mendiolak La Voz de España-tik egiten zuan eskaria: Donostiako karrika bati Pio Baroja-ren izena ipintzeko. Idazle aipatuari egin iezakeanik gauzarik txikiena ori bal da. Bear bada, izango dira Pio Barojak baiño merezimendu aundiagokoak, baiña Mendiolak, gipuzkoar bezela, euskotar bezela, español bezela, egiten duan eskaria ez da gelegizkoa P. Baroja batentzat.
Ni ere ortan nago. Nere partetik, esango nuke, Donostian kale bati Pio Baroja-ren izena jartzea ez dala idazle aundiaren ohorerako, baizik Donostiaren ohorerako.

Uri batean orrelako gizona sortzeak, naikoa meritu du, gizonak berak. Alajaiña! Izan ere, gure giroan, don Pio bezelako idazle bat sortzea, Plazentziko amorraiñ biberoan angulak sortzea bezelakoa baita.

Beraz, nik ere —bear bada Arestik orrela uste ez badu ere, zergaitik, iñoiz bizargille ordiren batek esan ez dezan: "Ni Barojan bizi naiz, anaiaren koinata nagusiarekin. Badakizu. Maingua"—, gogoz, Mendiolarena ontzat arturik, gipuzkoar bezela, euskaldun bezela..., europeo bezela, ber-bera eskatuko nuke Donostiaren ohorerako: kale bati Pio Baroja-ren izena.

Del ori ez dedilla utsean erori, eta gutxiago utsera bota. Zergaitik, bein, era ortara eskatu nuan Mogelek Eibarren kale izena merezi zuala. Baita merezimendua ontzat artu ere, baiña utsera botatzeko. Orain, Eibarren, kale bat bada Juan Antonio de Moguel izena daramana, sekula etxe batek atadi bat izango ez duana. Peora bat ez duana. Kale artan, b'zitza batek zenbaki bat ere ez duanez, ara nundik ordi batek iño'z ezingo duan esan: "Ni Mogelen bizi naiz..."

Bai, aza ederrak jaso zituan Mogelek. Ori da plazentziar batentzat eskuan oraiñela artu ta kanpora pixa egitea.

Sekula santan, ez dedilla ori gertatu Barojarekin. Bestela, obe litzake, len diranez gaiñera, Donostiako parte-zarrean taberna bat geitzea —iñoiz ezer irakurtzen ez dutenen artean ere sonatua izan dedin—, izen au jarriaz: "Bar Oja".

J. SAN MARTIN

AGIRREGABIRIA'RI

ZERUKO ARGIA'ren arpidedun, irakurri dot 134'gn. zenbakian eta bere azkenengo orrialdean idatzi dozun bearra Euskera Araba'n izentua.

Gura neuke, argi ta garbi, egia esan, au zeure bearra irakurri daben guztiori, ba zuk ondo jakin bear zeinke, eta Aita Santuak onisu gogoratu eban lez, mundu idale katolikuari, danan aurretik esan bear dala beti egia.

Eta ez da egia, gezurra da esatea Euskerea galdu dala abadearen erruz.

Ara emen zuk idatzi dozuna, Apraiz'jaunarengandik artuta bearbada, baña zeurea egiten dozuna: "Alderdi onetan yausi be abadeen ardura bakokeriz Yausi ei zan, Iñoanez, amazortzigarrean Naparra'n, abadeen erruz emen be, galdu zan lez".

Agirregabiria jauna, noizik ona abadeen misioa eta zeregiña da Euskera, edo Erdera edo Prantzesa erakustea erriari?

Jesus'ek bere Apostolua'i emon eutzan misioa edo zeregiña da. "Joan zaitezte mundu zabalean eta irakasi danori Ebanjelioa...

Abadeaen obligazioa edo zeregiña da ba Ebanjeloa zabaltzea. Doctriña danori erakustea eta fedea gordetzea. Ez dozu egundo irakurriko Ebanjelioan Jesus'ek agindu ebala Euskerea edo Erdera edo Matematikas erakustea.

Orregatik iñork aaztu badu bere gaztedian ikasi ebasan Euskera, Erdera, Gramatika edo Matematikak ezin leike esan abadeen erruz izan dala, euren obligazioa ez dalako Ezin leike ba eureri errua bota. Lijoka apur bat euki bear da.

Errua, egia esateko, izango da gurasoena, bada eurek euren etxean erakutsiko baleuke, orduan euskaldun guztiak jakingo leuke Euskera.

Baña esango da bear bada: abadeak ez daude irakatsi "doktriña" euzkeraz edo ez dabe euskeraz bere itzaldiak edo sermoiak egin, olan egin bear zanean. Au ukatu ezin leiken gauza bat izan arren, ortik ateraten dana, lokijagaz, da erriaren fedea galdu leitekela, baña ez Euskerea, fedea ta Euskera gauzi bi diralako, ez dabenak zer ikusirik bata besteagaz.

GARABIETA

ILLEN IZENAK

"Orain dala illabete batzuek asteroko ontan, lan bat irakurtzerakoan, pentsatutakoa azaldu nai dizut. Lan ortan, illabeteen izeneak batu bear ziralazien idazleak, eta zerbati egin bear dala bidezkoada. Gai ontan euskaldunok arloie gabilitza.

Egun batean baserritar ume bati auxe galdetu nion: "Noiz etorri zerate? Orduan mutikoak: "siete de enero'n". Pentsatu ere egin nuan: "neu ere ez natxebillek obeto".

Utsune au betetzeko auxe egin diteke: askotan ateratzen dituzten egutegi txiki oietan illen izenak euskeraz jarri. Orrelako tarjetatxoak zabalduko balira bereala lasiko genituzke.

Asteroko zuzendari bati dagokion lana danik etzait iruditzen. Baňan dei bat edo orrelako zerbait egin leike, naiz propagandarako ateratzen dituztenak euskeraz ere argitaratu ditzatela.

Nik auxe ikusi nai nuke eguteki txi oietako batean, alde batetik illen eta asteen izenak euskeraz, eta bestealdetik txapeldun irten ziranetako euskolema bat. Euskaldunak gerala gutxiagotan ahaztuko degu.

MIKEL UGALDE

1.896 1.965
GIPUZKOA'KO PROBINTZI - ERATETXE
(Caja de Ahorros Provincial de Guipúzcoa)

Zure diru bearretan gure
"PRESTAMEN SERBITZARITZA"z (Servicio de Préstamos)
balia zaitez.

Zure baserria erosteko edo obetzeko
Zure Arrantz-Ontzia erosteko edo obetzeko
Aberea —azienda— erosteko edo obetzeko
Baratzeko frutuak obetzeko
Jakinbidean jarri zaitez Donostia'ko gure
7 ofizinetan eta Probintziako 59 sukursaletan

Barkatu, bainan ez ahaztu

Alemanen gudazaletasuna

IMANOL LARREA

Oraindik gogoratzen ditut Hendai'ko sirena zaharraren orruak egazki alemanak, beren sabela bombez josia, zeru goian azaltzen ziran bezin aguro. Asko ta asko dira gure errietan beren aurka gerra egiñak, beren mendean presoner egonak. Ta ez dira gutxiago berak egintako ondamendiak gogoratuta malkoak begietatik izuritzen zaizkiotenak burni gori batekin bezela biotzaren barruan itxatxiak dauzkatelako.

Barkatu, bainan ez ahaztu, dio, alemanen eskuetan erori ziran frantzesak oroitzeko Paris'en jasotako omen-arri batek.

Ba dirudi alemanak berriz ere lengo bidetara beren pausuak zuzentzen ari dirala. Zergatik? Ba dira esaten dutenak Alemania'k erri bezela ez duala personalidaderik ta zuzendari edo gidari bat bear duala berari jarraitzeko. Orregatik militarismu edo gudazaletasuna aleman erriari dagokiona omen da.

XVIII'garren gizaldia ezkeroztik Alemania'n gudarozte edo ejerzituak jokaera negargarria izan du ta erriari ispiritu bat ezarri dio. Aleman erriaren ispiritu ori da atzo ta gaurko militarismua.

Gerra bukatu ondoren irabazleak dakort zeuden: Alemania'ek ez du geiago ejerziturik izango. Gerra «otza» sortu zan. Alemani federalari Europa osoko ejerzituari batuko zitzaion ejerzitua sortzea agindu zitzaion. 1954'ko Urrillaren 23'an atomika, biolojika ta kimika ez gañerako armak egiteko baimena eman zitzaion. Au asiera bakarrik zan. 1950'ko Maitzaren 8'an N. A. T. O.'n ametitu zuten. Bundeswehr edo Alemani'ko ejerzituaren elburua da: «Bundeswehr'ek erri alemanaren pakea ta askatasun gordetzen ditu». Ala ote da?

PRUSIANUEN ANTZERA

Egia da Bundeswehr'ek ez duala Reichswehr'en (Hitler'en ejerzitua) antzik. Egia da gudarien nortasuna asko errespetatzen duala ta munduan dan ejerziturik biguñenetakoa dala. Bainan egia da liberalismu au ondo ikusten ez dutenak asko dirala. Asko dira Alemani'n militarren artean, ejerzitua estadu bat egin nai dutenak, Estaduaren barruan. Ejerzituari «nortasuna» eman nai diotenak.

1963'ko garagarrillan zion Kennedy Lendakariak: «Ipar-Amerika ondoren N. A. T. O.'ri geiena laguntzen diona Bundeswehr Alemani'ko ejerzitua da». Berak lur-gudari 350.000 gizon ditu; aize-gudari 75.000; ta itxasukuak 40.000. Auek guziak N. A. T. O.'ren mendean dauzka Bainan ba ditu beste 30.000 guda gizon Alemani Federala'ren mugarriak gordetzeko.

Ejerzitu au guzia Heinrich Trettner jeneralaren menpean dago. Jeneral au, ejerzituko beste buru asko bezela, Hitler'en ejerzituan serbitua da. Ejerzituaren indarragatik bildurtzen diraneiri esaten zaie: Alemani'ko ejerzitu osoa zibillen mende dagola ta ez militarren mende; ez duala «estadu-aundi» bat ta bere indarrak N. A. T. O.'ren menpean daudela; ejerzitu alemanak atomika armak erabiltzen jakiñik berak amerikanuen eskuetan daudela. Bainan politika arasoak eskatzen badute ejerzituak ari auek bereala autsiko ditu.

ATOMIKA ARMAK

Kanziller zan Adenauer'ek ta oraingo gobernuak eskatzen dute atomika armak ez ditezela amerikanuen menpean bakarrik egon baizik baita Alemani'ko gobernuan menpean ere. «Au ez badugu lortzen, diote, guk ere atomika armak egiteko ahaltasuna ba dugu». Aleman erriaren ispiritu militarista ez da bukatu. Von Heye'k jaunak zion parlamentuan: «Ejerzituak Estadua izan nai du Estaduaren barruan».

Erdibitua dagon erri ontan, bere lurraren batasuna nai duan erri ontan, bere aunditasuna zapaldua ikusten dun erri ontan naikoa izan liteke gertaera txiki bat. Ta gañera dakigula sortaldeko Alemania'ren ejerzituak prusianu kutzu aundiagoa duala.

Barkatu, bainan ez ahaztu.

sintasol
Gaurko solairuetarako jantzia.
Gipuzkoako zabaltzailleak:
ARISTEGI ANAIAK
Almazena: Moraza, 4 — DONOSTIA — Tel. 19.446

Ez Merkenak,
Bai Onenak!

Janari bidez izaten dira
ganadu on, indartsuak,
Eta nora jo jakin bear du
baserritar burutsuak,
Berebiziko aragi pillak;
gadera esne putzuak,
Oiek guziak berekin ditu
Fanderia'ko pentsuak.

FANDERIA
ERRENTERI